

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา บทบาทศาลในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ กรณีความเสียหายแก่ชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบ ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมาย ลักษณะละเมิดของประเทศอังกฤษและประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมถึงวิธีการหรือดุลพินิจ ของศาลต่างประเทศในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจกรณีความเสียหายแก่ชีวิต ดังที่ได้กล่าว มาแล้วนั้น ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 การกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจในกรณีความเสียหายแก่ชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยยังมีได้บัญญัติ กฎหมายรองรับค่าเสียหายต่อจิตใจกรณีละเมิดต่อชีวิตไว้ ซึ่งทำให้เกิดข้อสงสัยว่าในเรื่องความ เสรีา โศกเสีย ความว้าเหว่ ทุกข์ทรมานต่อดำรงชีวิตน่าจะเป็นค่าเสียหายที่ควรจะมีการรับรองและ ค้ำครองไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วยหรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาจากความรู้เบื้องต้นในทางการแพทย์ เกี่ยวกับความเสียหายต่อจิตใจ จะพบว่า ในปัจจุบันทางการแพทย์ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ให้การยอมรับว่า ภาวะเศร้าโศกเสียใจ ความทุกข์ทรมานจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นอาการป่วยทางจิตอย่างหนึ่ง ในงานวิจัยเรื่องโรคซึมเศร้า จะเห็นว่าอาการของโรคซึมเศร้านี้ มักจะเกิดจากเหตุการณ์ของการสูญเสียคนที่รักไป ซึ่งในประเทศไทยนั้นหากพิจารณาในส่วนของ ความเสียหายต่อจิตใจ จากการศึกษากรณีผู้ถูกระงับละเมิดได้รับความเสียหายแก่ชีวิต พบว่าภาวะ โรคซึมเศร้า ของทายาทหรือบุคคลใกล้ชิดของผู้ถูกระงับละเมิดถึงแก่ความตายนั้น เป็นปัจจัยที่ สำคัญสืบเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก โดยจากการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าเมื่อมีความตายอันเกิดจาก การถูกระงับละเมิด บุคคลที่เป็นญาติใกล้ชิด อาทิเช่น พ่อแม่ ลูก คู่สมรส จะเกิดภาวะกดดันจน ก่อให้เกิดโรคซึมเศร้า และยิ่งไปกว่านั้น ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ซึ่งถือเป็นโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่ง หากได้รับการกระทบกระเทือนทางจิตใจอย่างหนัก รวมถึงกรณีไม่ได้รับการเยียวยา อย่างทันท่วงที จากการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็พบว่าบุคคลดังกล่าวมี

ภาวะเสี่ยงถึงขั้นฆ่าตัวตายได้ และการฆ่าตัวตายดังกล่าวเป็นผลโดยตรงตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม อันสืบเนื่องจากการที่บุคคลอันเป็นที่รักถูกกระทำละเมิดจนถึงแก่ความตาย ซึ่งในกฎหมายของประเทศอังกฤษได้มีบทบัญญัติกฎหมายตายลักษณะอักษรไว้เพื่อรองรับค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก และให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจแก่บุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ตายได้ ในรูปแบบของความเจ็บป่วยทางจิตหรือโรคทางจิตเวช

ดังนั้น หากพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยในมาตรา 443 จะพบว่า มิได้กำหนดค่าสินไหมทดแทน สำหรับค่าเสียหายต่อจิตใจไว้ หากแต่จำกัด ค่าสินไหมทดแทนที่อาจเรียกร้องได้ในกรณีมีการทำละเมิดถึงแก่ชีวิต เฉพาะค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่นกับค่าอุปการะที่ผู้ตายจะต้องเป็นผู้อุปการะบุคคลอื่นตามกฎหมายเท่านั้น กฎหมายไทยมิได้บัญญัติรับรองไว้ อาจจะเป็นเพราะเหตุที่เป็นเรื่องยากแก่การกำหนด สำหรับค่าเสียหายต่อจิตใจในช่วงแรก ก็จะเห็นได้ว่าเป็นความเสียหายต่อจิตใจที่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ต้องมีการบาดเจ็บทางร่างกายอันเป็นผลให้เกิดความเจ็บปวด หรือทุกข์ทรมานจากการบาดเจ็บดังกล่าว ซึ่งในความเจ็บปวด หรือทุกข์ทรมานนี้เองที่ถือเป็นความเสียหายต่อจิตใจ แต่ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาในทางการแพทย์ที่มากขึ้น ในทางกฎหมายเองก็มีรูปแบบของความรับผิดชอบในความเสียหายต่อจิตใจที่ไม่ได้มีเงื่อนไขของการบาดเจ็บทางกาย อย่างการเจ็บป่วยทางจิตใจ หรือการเกิดขึ้นของโรคทางจิตเวช ซึ่งปัจจุบันพัฒนาการกฎหมายอันเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในประเทศไทย ได้มี พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติค่าเสียหายต่อจิตใจไว้ จึงเกิดปัญหาถึงความไม่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันของระบบกฎหมายไทย

5.1.2 สิทธิของทายาทผู้ถูกกระทำละเมิด ในการเรียกร้องค่าเสียหายต่อจิตใจ ตามมาตรา 446

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 วรรคแรกได้วางหลักกฎหมายกรณีสิทธิในการเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน หมายรวมถึงความเสียหายต่อจิตใจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ดังนี้

“ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกาย หรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันและไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันโดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว”

ซึ่งจะพบว่าตามมาตรา 446 นั้น มิได้บัญญัติรับรองให้ครอบคลุมถึง ความเสียหายต่อชีวิตไว้และ ผู้มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายอย่างอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินอันรวมถึงค่าเสียหายต่อจิตใจ

ก็เฉพาะแต่กรณีและผู้เสียหายจะต้องได้รับสภาพกันโดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้วเท่านั้น จะเห็นได้ว่าในแง่ศีลธรรมและความร้ายแรงแห่งละเมิดแล้ว การกระทำละเมิดเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายนั้น มีความร้ายแรงกว่าการกระทำให้ผู้เสียหายต่อร่างกาย หรืออนามัยเสียอีก แต่การกระทำละเมิดให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย กลับมีการชดเชยค่าเสียหายให้กันน้อยกว่าค่าเสียหายในกรณีอื่น ๆ ทั้งที่ความร้ายแรงนั้นมีมากกว่า

และหากพิจารณา พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 11 (1) ที่บัญญัติว่า “ ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเป็นผลเนื่องจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ” จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ดังกล่าวได้ให้สิทธิแก่ทายาทในการเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจในกรณีและผู้เสียหายถึงแก่ความตายไว้อย่างกว้าง ๆ กว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ซึ่งกล่าวไว้เป็น 2 นัย กล่าวคือ

1. ให้สิทธิแก่ทายาทในการเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจ เพื่อความเสียหายของผู้เสียหายที่ถึงแก่ความตาย แต่ไม่ได้ตายทันที ซึ่งในระหว่างมีชีวิตอาจมีค่าเสียหายต่อจิตใจเกิดขึ้น ทายาทจึงสามารถเรียกค่าเสียหายดังกล่าวโดยอาศัยความตามบทบัญญัตินี้ได้

2. ให้สิทธิแก่ทายาทในการเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจ เพื่อความเสียหายของตัวทายาทเอง ในกรณีที่ทายาทที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดถึงแก่ความตาย เช่น สามิภริยา บุพการี และผู้สืบสันดาน

ซึ่งบุคคลที่มีสิทธิที่จะได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจ หากผู้เสียหายถึงแก่ความตายตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้แก่ สามิ ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของผู้ตาย ซึ่งครอบคลุมถึง ปู่ ย่า ตา ยาย ถือเป็นบุพการีของผู้ตาย และลูก หลาน เหลน ลื่อ ซึ่งเป็นผู้สืบสันดานของผู้ตาย ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้สิทธิแก่ผู้ที่จะได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจกว้างเกินไป บุคคลเหล่านี้มีหน้าที่และ ความผูกพันในอันที่จะอุปการะซึ่งกันและกันกับตัวผู้ตาย อันเป็นหน้าที่ตามกฎหมายและเป็นความผูกพันทางศีลธรรมจะต้องเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ตาย มากน้อยเพียงใด เพราะกรณีการเรียกค่าเสียหายเนื่องจากความรักเป็นความเสียหายที่กระทบกระเทือนจิตใจและความรู้สึกส่วนลึกของผู้ที่ต้องสูญเสีย ค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักเป็นค่าเสียหายต่อจิตใจ ชนิดหนึ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ต้องเสียหายเพราะความรักอาศัยในตัวผู้ตายเป็นของผู้ใดก็เป็นของผู้นั้น

หากพิจารณาจากกฎหมายประเทศอังกฤษ พบว่าได้บัญญัติ กฎหมายลายลักษณ์อักษรที่เรียกว่า The Fatal Accident Act 1976 ไว้เพื่อรับรองค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป และสำหรับบุคคลผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไปก็มีบัญญัติไว้ในมาตรา 1(2) คือ 1) สามภริยาของผู้ตาย 2) บิดามารดาของผู้เยาว์ซึ่งยังมีได้สมรส โดยถือว่าเหตุจากความตายดังกล่าวก่อให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายแก่บุคคลเหล่านี้

จึงเกิดข้อพิจารณาว่าหากประเทศไทยจะกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจในกรณีความเสียหายแก่ชีวิต บุคคลใดควรจะได้รับค่าเสียหายดังกล่าว

5.1.3 บทบาทศาลในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ในกรณีที่สภาพร่างกายหรือจิตใจของกลุ่มความเป็นประเด็นในคดี เช่น โจทก์ได้รับความเสียหายเพียงใด ศาลควรมีสิทธิที่จะขอให้ผู้ได้รับความเสียหายนั้นไปรับการตรวจสภาพร่างกายและจิตใจจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ หรือขอรายงานการตรวจสภาพร่างกายและจิตใจของแพทย์ซึ่งได้เคยทำการตรวจรักษาไว้

แต่หากศึกษาจากบทบาทของศาลไทย จะพบว่าตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้วางหลักว่า คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องนำสืบข้อเท็จจริง ย่อมมีสิทธิที่จะนำพยานหลักฐานใด ๆ มาสืบได้ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ก็ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจเพื่อการการแสวงหาข้อเท็จจริงคล้ายลักษณะของกฎหมายในระบบไต่สวนดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ในมาตรา 86 วรรคสาม เมื่อศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นการจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับประเด็นในคดีมาสืบเพิ่มเติม เช่น สั่งให้นำหรือหมายเรียกพยานบุคคล ซึ่งคู่ความระบุอ้างไว้แล้ว แต่ไม่ได้้นำเข้าสืบเพื่อมาเบิกความเป็นพยาน หรือหมายเรียกพยานบุคคลซึ่งได้รับความตามทางพิจารณาว่าเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์แต่ไม่มีฝ่ายใดอ้างมาสืบเป็นพยานบุคคลหรือที่เรียกว่า “พยานศาล” ตลอดจนมีอำนาจที่จะหมายเรียกพยานที่สืบมาแล้วเข้าสืบใหม่ด้วยและในมาตรา 99 ได้ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งกำหนดการตรวจหรือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเช่นนั้นได้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความจริง โดยการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจว่าสมควรจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจพิสูจน์และเสนอความเห็นต่อศาลหรือไม่ มิใช่เป็นการบังคับให้ศาลต้องกระทำเสมอไป และการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญนี้อาจตั้งตามที่คู่ความได้ตกลงกันหรือตั้งจากทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาลก็ได้ ทั้งนี้โดยศาลมีอำนาจพิจารณาสั่งได้เองโดยไม่ต้องมีฝ่ายใดร้องขอ

หากเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส สำหรับกฎหมายวิธีพิจารณาความของฝรั่งเศสจะนำวิธีการ “measures d’instruction” มาใช้ซึ่งเป็นมาตรการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้ศาลได้รับรู้ข้อเท็จจริงสำหรับการตัดสินคดี โดยมาตรการดังกล่าวเป็นการที่ผู้ร่างกฎหมายประสงค์จะให้สอดคล้องกับหลักการทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของศาลและคู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้มีการกำหนดเพิ่มบทบาทของศาลให้มีบทบาทในเชิงรุกมากขึ้น โดยกำหนดมาตรการในการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ (un technicien) ของประเทศฝรั่งเศส เป็นมาตรการที่นับว่าเป็นเรื่องที่ซับซ้อนที่สุดในกระบวนการก่อนการพิจารณา ซึ่งผู้พิพากษาจะสั่งให้ผู้เชี่ยวชาญในเฉพาะกรณีที่การดำเนินคดีมีความยุ่งยากซับซ้อนหรือไม่เพียงพอที่จะทำให้ประเด็นแห่งคดีกระจ่างขึ้น คู่ความมักจะไม่ได้รับอนุญาตให้จ้างผู้เชี่ยวชาญของตนเอง สำหรับรายงานที่ผู้เชี่ยวชาญได้จัดทำขึ้นเพื่อเสนอต่อศาลนั้นจะต้องประกอบด้วยความเห็นในประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญถูกเรียกมาให้ความรู้ความเห็นอันจะทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่ถูกมัดศาลที่จะต้องถือตาม จึงสามารถสรุปได้ว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของฝรั่งเศสได้ให้อำนาจแก่ศาลอย่างกว้างขวางในการกำหนดทิศทางของกระบวนการพิจารณา รวมทั้งการค้นหาข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในขั้นตอนที่เกี่ยวกับการรวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารของคดีของผู้พิพากษาคิดตามคดี (JME) อันเป็นกลไกหรือมาตรการในการที่จะช่วยให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและทำให้องค์คณะผู้พิพากษาไม่ต้องมาเสียเวลากับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในขั้นตอนดังกล่าว

ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้นถือเป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากบทบาทของศาลไทยที่สำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ตามระบบ Civil Law และ Common Law ต่างก็มีหลักให้คู่ความประสงค์ที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ส่วนศาลจะวางตนเป็นกลาง ซึ่งในประเทศไทยโดยปกติศาลจะวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าไปสอดแทรกถามพยานโดยไม่จำเป็น ศาลจะไม่เรียกพยานมาสืบเอง โดยเฉพาะในคดีแพ่ง ศาลจะไม่เข้าไปช่วยถามพยานให้ฝ่ายใดเลย วิธีปฏิบัติของศาลดังกล่าวมานั้น เป็นที่ยอมรับกันจนถือได้ว่าเป็นนิติประเพณี ผู้พิพากษาผู้ใดไม่ปฏิบัติตามแม้โดยกฎหมายจะมีอำนาจทำได้ ก็จะเป็นที่ครหาว่าไม่วางตัวเป็นกลางและเมื่อพิจารณาประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการข้อ 9 ก็ได้บัญญัติว่า “ผู้พิพากษาพึงระลึกว่าการนำพยานหลักฐานเข้าสืบและการซักถามพยานด้วยตนเองต่อเมื่อจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมหรือมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ศาลเป็นผู้กระทำเอง” ด้วยแนวทางปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการดังกล่าว จึงมีปัญหว่าหากศาลจำต้องสืบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับค่าเสียหายต่อจิตใจศาลไทยควรจะปรับบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไรเพื่อช่วยให้ศาลได้รับรู้ข้อเท็จจริงสำหรับการตัดสินคดี ให้สอดคล้องกับหลักการทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของศาลและ

คู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้มีการกำหนดเพิ่มบทบาทของศาลให้มีบทบาทในเชิงรุกมากขึ้นและพยานที่เสนอความเห็นต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาควรจะเป็นบุคคลใดบ้าง

5.1.4 การพิจารณาของศาลเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ในกรณีความเสียหายแก่ชีวิต

บทบาทศาลในการพิจารณาคดี ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจ กำหนดค่าเสียหายเพื่อเยียวยาความเสียหายของโจทก์ เป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจกำหนดตามสมควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดซึ่งกฎหมายมุ่งประสงค์จะเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ถูกระทำละเมิด และการละเมิดนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งโดยทำให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนถูกทำละเมิด หากกลับคืนสภาพเดิมไม่ได้ก็พยายามที่จะให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การพิจารณาของศาลไทยในการใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ หากพิจารณาตามคำพิพากษาของศาลฎีกา เห็นว่าศาลจะปฏิเสธ ไม่ยินยอมให้ค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป ดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1742/2499 จำเลยฆ่าบุตร โจทก์ถึงแก่ความตาย ย่อมถือว่าจำเลยได้กระทำการละเมิดต่อโจทก์ทำให้โจทก์ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูไปโดยมิต้องคำนึงว่าในปัจจุบันบุตรที่ตายจะได้กำลังอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ผู้เป็นมารดาอยู่หรือไม่ ส่วนค่าเสียหายจะเท่าใดศาลย่อมกำหนดให้ตามสมควร ส่วนค่าเสียหายเพื่อความวิปโยคโศกนั้นเรียกไม่ได้เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เรียกร้องได้

หากพิจารณาจากความรู้เบื้องต้นในทางการแพทย์ ในปัจจุบันทางการแพทย์ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ให้การยอมรับว่า ภาวะเศร้าโศกเสียใจ ความทุกข์ทรมานจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นอาการป่วยทางจิตอย่างหนึ่ง ในงานวิจัยเรื่องโรคซึมเศร้า จะเห็นว่าอาการของโรคซึมเศร้านี้ มักจะเกิดจากเหตุการณ์ของการสูญเสียคนที่รักไป ซึ่งในประเทศไทยนั้น จากการศึกษากรณีผู้ถูกระทำละเมิดได้รับความเสียหายแก่ชีวิต พบว่า ภาวะโรคซึมเศร้าของทายาทหรือบุคคลใกล้ชิดของผู้ถูกระทำละเมิดถึงแก่ความตายนั้น เป็นปัจจัยที่สำคัญสืบเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก โดยจากการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า เมื่อมีความตายอันเกิดจากการถูกระทำละเมิดบุคคลที่เป็นญาติใกล้ชิด อาทิเช่น พ่อแม่ ลูก คู่สมรส จะเกิดภาวะกอดันจนก่อให้เกิดโรคซึมเศร้าและยิ่งไปกว่านั้น ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ซึ่งถือเป็นโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่งหากได้รับการกระทบกระเทือนทางจิตใจอย่างหนัก รวมถึงกรณีไม่ได้รับการเยียวยาอย่างทันที่ทั้งที่จากการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็พบว่าบุคคลดังกล่าวมีภาวะเสี่ยงถึง

ขึ้นมาตัวตายได้และการฆ่าตัวตายดังกล่าวเป็นผลโดยตรงตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม อันสืบเนื่องจากการที่บุคคลอันเป็นที่รักถูกกระทำละเมิดจนถึงแก่ความตาย

การพิจารณาของศาลในการใช้ดุลยพินิจเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจซึ่งศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่าศาลแต่ละประเทศมีวิธีการคำนวณหรือกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจที่แตกต่างกัน ซึ่งในกฎหมายของประเทศอังกฤษได้มีบทบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษรไว้เพื่อรองรับค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก โดยจำนวนค่าเสียหายที่ชดเชยให้เป็นจำนวนที่ตายตัว และให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจแก่บุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ตายได้ หากบุคคลดังกล่าว ได้รับความเสียหายต่อจิตใจในรูปแบบของความเจ็บป่วยทางจิตหรือโรคทางจิตเวช ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าว จะพิจารณาจากระดับความรุนแรงที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจในลักษณะของตารางกำหนดระดับความรุนแรงและค่าเสียหายต่อจิตใจ และในประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส กฎหมายก็เปิดโอกาสให้ทายาทของผู้ตายสามารถเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจจากผู้กระทำละเมิดได้ โดยศาลอาจแต่งตั้งแพทย์เป็นพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับค่าเสียหายที่ทายาทของผู้ถูกกระทำละเมิดควรได้รับ ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามข้อเท็จจริงที่ได้

จากกระบวนการพิจารณาข้างต้น จึงทำให้เกิดปัญหาว่าถ้าประเทศไทยจะกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจกรณีความเสียหายแก่ชีวิตไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลควรจะกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจโดยใช้รูปแบบหรือวิธีการใด

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจในกรณีความเสียหายแก่ชีวิตตามกฎหมายลักษณะละเมิด ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับค่าเสียหายต่อจิตใจ กรณีความเสียหายแก่ชีวิต ดังต่อไปนี้

5.2.1 การกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจในกรณีความเสียหายแก่ชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ เห็นควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 443 โดยเพิ่มถ้อยคำ “ค่าเสียหายต่อจิตใจ” เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลมีบทบาทในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามที่ผู้เสียหายร้องขอได้อย่างชัดเจน และเป็นการทำให้สิทธิของผู้ถูกกระทำละเมิดในกรณีความเสียหายแก่ชีวิตให้เกิดความเท่าเทียมกันกับผู้ที่มีความเสียหายทั้งจากการถูกละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และผู้ที่มีความเสียหายตามพระราชบัญญัติ

ความรับผิดชอบความเสียหายอันเกิดจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จึงขอเสนอแนะ เพิ่มถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา 443 ดังนี้

“ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่าปลงศพ ค่าเสียหายต่อจิตใจ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ อีกด้วย

ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล รวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบการทำงานนั้นด้วย

ถ้าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลหนึ่งคนใดต้องขาดไว้อุปการะตามกฎหมายไซ้ร้ท่านว่าบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

นอกจากนี้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ เห็นควรให้เพิ่มคำว่า “จิตใจ” ไว้ในมาตรา 420 ด้วยดังนี้ “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี **จิตใจ** ก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างอื่นอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

5.2.2 สิทธิทายาทผู้ถูกกระทำละเมิด ในการเรียกร้องค่าเสียหายต่อจิตใจ มาตรา 446 นั้น

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เห็นควร ให้ผู้มีสิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักไป จะต้องเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ตาย ได้แก่ บิดา มารดา บุตร สามีภรรยา บุคคลเหล่านี้มีหน้าที่และความผูกพันในอันที่จะอุปการะซึ่งกันและกันกับตัวผู้ตาย อันเป็นหน้าที่ตามกฎหมายและเป็นความผูกพันทางศีลธรรมและสำหรับกรณีบิดามารดาถึงแก่ความตายนั้น บุตรมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเนื่องจากความรักและอาลัยบิดามารดาได้เสมอ ไม่ว่าบุตรนั้นจะบรรลุนิติภาวะแล้วหรือไม่ก็ตาม ค่าเสียหายสำหรับความเศร้าโศกเสียใจเนื่องจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักเป็นค่าเสียหายต่อจิตใจ ชนิดหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ต้องเสียหายเพราะความรักอาลัยในตัวผู้ตายเป็นผู้ใดก็เป็นของผู้นั้น โดยเฉพาะจึงขอเสนอแนะ ให้แก้ไขและเพิ่มถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา 446 ดังนี้

“ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียหายเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้โอนกันได้และตกสืบไปถึงทายาทด้วย

ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ อันเป็นผลเนื่องจากการเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บิดา มารดา หรือบุตรของบุคคลนั้น ชอบที่จะได้รับ ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ คนละสองหมื่นบาท หรือตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

อนึ่งหญิงที่ต้องสูญเสียเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุรศีลธรรมแก่ตนก็ย่อมมีสิทธิเรียกร้องทำนองเดียวกันนี้”

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอเสนอแนะให้กำหนดนิยามคำว่า “ความเสียหายต่อจิตใจ” ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบทนิยามดังกล่าวควรจะมี ความหมายสอดคล้องกับพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ด้วย กล่าวคือ “ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจ อย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

5.2.3 บทบาทศาลในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เห็นควร ให้ศาลมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจกรณีผู้ถูกกระทำละเมิดถึงแก่ชีวิตให้มากขึ้น โดยศาลควรจะต้องเข้ามามีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ในกรณีที่สภาพร่างกายหรือจิตใจของกลุ่มความเป็นประเด็นในคดี เช่น โจทก์ได้รับความเสียหายเพียงใด ศาลมีสิทธิที่จะขอให้ผู้ได้รับความเสียหายนั้นไปรับการตรวจสภาพร่างกายและจิตใจจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความเห็นจากการวิเคราะห์ แล้วเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ว่าบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายต่อจิตใจในรูปแบบของความเจ็บป่วยทางจิตหรือโรคทางจิตเวช ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวจะพิจารณาจากระดับความรุนแรงที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจ สามารถแสดงออกมาเป็นตารางประเมินระดับความรุนแรงของความเสียหายต่อจิตใจที่เกิดขึ้น ซึ่งมีความซับซ้อนศาลไม่อาจพิจารณาด้วยตนเองได้ว่า ผู้ได้รับความเสียหายต่อจิตใจ จะได้รับความเสียหายตามพฤติการณ์มากน้อยเพียงใดตามมาตรา 438 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำต้องได้รับความเห็นจากพยานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้ง โจทก์และจำเลย ประกอบกับในปัจจุบันโรงพยาบาลของรัฐหลายแห่งทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชศาสตร์ จำนวนมาก จึงขอเสนอแนะว่า ศาลควรใช้ดุลยพินิจในแต่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชศาสตร์ประจำโรงพยาบาลของรัฐหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพด้านจิตเวชศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครซึ่งขึ้นทะเบียนตามระเบียบของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขหรือศาลตั้งจากทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาลก็ได้เป็นพยานผู้เชี่ยวชาญในการให้ความเห็นว่า ผู้ได้รับความเสียหายต่อจิตใจในรูปแบบของความเจ็บป่วยทางจิตหรือโรคทางจิตเวช ควรจะได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจมากน้อยประการใดตามตารางประเมินระดับความรุนแรงของความเสียหายต่อจิตใจ ซึ่งเป็นมาตรการที่ช่วยให้ศาลได้รับรู้ข้อเท็จจริง

สำหรับการตัดสินคดี โดยมาตรการดังกล่าวเป็นการที่ผู้ร่างกฎหมายประสงค์จะให้สอดคล้องกับหลักการทั่วไปเกี่ยวกับบทบาทของศาลและคู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้มีการกำหนดเพิ่มบทบาทของศาลให้มีบทบาทในเชิงรุกมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่บุคคลผู้ใกล้ชิดของผู้ถูกระทำละเมิดซึ่งมีสิทธิได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจตามกฎหมายและกับผู้กระทำละเมิดซึ่งเป็นจำเลยในคดี

5.2.4 การพิจารณาของศาลเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจ ในกรณีความเสียหายแก่ชีวิต

ในส่วนของ การพิจารณาของศาลเพื่อกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจกรณีผู้ถูกระทำละเมิดเสียชีวิตนั้น ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ เห็นว่าในปัจจุบันทางการแพทย์ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศได้ให้การยอมรับว่าภาวะเศร้าโศกเสียใจ ความทุกข์ทรมานจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นอาการป่วยทางจิตอย่างหนึ่ง เมื่อมีความตายอันเกิดจากการถูกระทำละเมิดบุคคลที่เป็นญาติใกล้ชิด อาทิเช่น พ่อแม่ ลูก คู่สมรส จะเกิดภาวะกดดันจนก่อให้เกิดโรควิถีเศร้าและยิ่งไปกว่านั้นผู้ป่วยโรควิถีเศร้าซึ่งถือเป็นโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่ง หากได้รับการกระทบกระเทือนทางจิตใจอย่างหนัก รวมถึงกรณีไม่ได้รับการเยียวยาอย่างทันที่ บุคคลดังกล่าวมีภาวะเสี่ยงถึงขั้นฆ่าตัวตายได้ และผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้เสนอแนะในข้อ 5.2.2 ให้แก้ไขในมาตรา 446 ให้สิทธิแก่สามี ภริยา บิดามารดาหรือบุตรของผู้ตาย ที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ คนละสองหมื่นบาท และศาลอาจเพิ่มจำนวนเงินดังกล่าวได้โดยกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาและหากบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายต่อจิตใจในรูปแบบของความเจ็บป่วยทางจิตหรือโรคทางจิตเวช การกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความเห็นจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชศาสตร์เพื่อให้ทราบถึงระดับความรุนแรงที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจ เพื่อศาลอาจใช้ดุลยพินิจปรับจำนวนค่าเสียหายต่อจิตใจให้มากกว่าจำนวนดังกล่าวได้ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้กำหนดระดับความรุนแรงและค่าเสียหายต่อจิตใจโดยแสดงออกมาเป็นตารางประเมินระดับความรุนแรงของความเสียหายต่อจิตใจและการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามระดับของความรุนแรง เพื่อให้ง่ายต่อการที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจในการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อจิตใจจะได้รับความเสียหายตามพฤติการณ์มากน้อยเพียงใดตามมาตรา 438 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้ประเทศไทยควรจัดทำตารางประเมินระดับความรุนแรงของความเสียหายต่อจิตใจและการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามระดับของความรุนแรง โดยตารางดังกล่าวจะกำหนดระดับความรุนแรงและค่าเสียหายต่อจิตใจ ดังนี้

ตารางที่ 5.1 ระดับความรุนแรงของความเสียหายต่อจิตใจและค่าเสียหายต่อจิตใจ

ระดับความรุนแรงของ ความเสียหายต่อจิตใจ	รายละเอียดของลักษณะ ความเสียหายต่อจิตใจ	จำนวนค่าเสียหายจะชดใช้
ความเสียหายต่อจิตใจที่มี ระดับความรุนแรงมากที่สุด	เป็นกรณีที่ผู้เสียหายต้องประสบกับ ปัญหาตามปัจจัยที่ได้กล่าวไว้ทั้งหมด และความเป็นไปได้ของการฟื้นฟูคือ เป็นไปได้โดยยาก	ตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป
ความเสียหายต่อจิตใจที่มี ระดับความรุนแรงมาก	เป็นความเสียหายที่มีความใกล้เคียงกับ ความเสียหายต่อจิตใจที่มีระดับความ รุนแรงมากที่สุด ต่างกันที่การฟื้นฟูซึ่ง ความเสียหายต่อจิตใจของความรุนแรง ระดับนี้มีสภาพที่ดีกว่าระดับความ รุนแรงมากที่สุด	ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป แต่ ไม่เกิน 100,000 บาท
ความเสียหายต่อจิตใจที่มี ระดับความรุนแรงปาน กลาง	จากปัจจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ผู้เสียหายได้ประสบกับปัญหาตาม ปัจจัยดังกล่าวเป็นบางข้อเท่านั้น และดู เหมือนว่าสามารถที่จะฟื้นฟูความ เสียหายต่อจิตใจได้เป็นอย่างดี	ตั้งแต่ 20,000 บาท ขึ้นไป แต่ ไม่เกิน 50,000 บาท
ความเสียหายต่อจิตใจที่มี ระดับความรุนแรงน้อย	เป็นความเสียหายต่อจิตใจที่มี ผลกระทบเป็นการชั่วคราวแก่ ผู้เสียหายเท่านั้น เช่นการนอนไม่หลับ หรือไม่สามารถดำเนินชีวิตประจำวัน ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง	20,000 บาท

โดยตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจำนวนค่าเสียหายต่อจิตใจที่มีระดับความรุนแรงน้อย จะสอดคล้องกับจำนวนค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ตามมาตรา 446 ที่ได้เสนอแก้ไขไว้ใน ข้อ 5.2.2 ซึ่งอาจประกาศในราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจได้และเป็นการเปิดโอกาสให้ ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจขอความเห็นจากพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นแพทย์จิตเวชศาสตร์อาจเป็นแพทย์

ประจำโรงพยาบาลของรัฐหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพด้านจิตเวชศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์
อาสาสมัครซึ่งขึ้นทะเบียนตามระเบียบของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
หรือศาลตั้งจากทะเบียนผู้เชี่ยวชาญของศาล ดังที่กล่าวไว้ในข้อ 5.2.3 โดยหากในการทำความเห็น
ดังกล่าวได้ความว่าผู้ได้รับความเสียหายต่อจิตใจในรูปแบบของความเจ็บป่วยทางจิตหรือ
โรคทางจิตเวช มีระดับความรุนแรงมากที่สุด ระดับรุนแรงมากหรือระดับปานกลาง แล้วแต่กรณี
ศาลก็อาจใช้ดุลยพินิจกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจมากกว่าสองหมื่นบาทได้